COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr. 2 (XXXIII)
Aprilie 2005

DREPTURILE OMULUI, SOCIETATEA CIVILĂ, COMBATEREA DISCRIMINĂRII ŞI SECURITATEA PERSOANEI

Prof.univ.dr. Florentin SCALEȚCHI

C O N C L U Z I I

- Există o strânsă corelație între contextul democratic al societății şi exercitarea integrală a drepturilor omului în cadrul acesteia.
- Societatea civilă reprezintă un indicator sintetic al funcționării normale a statului de drept şi a instaurării unui real climat democratic în societatea românească.
- Respectarea drepturilor fundamentale ale omului constituie obiectivul major al multor organizații din cadrul societății civile.
- Cooperarea dintre organizațiile societății civile şi instituțiile abilitate ale statului este garanția eliminării discriminării şi a întăririi securității persoanei.
- Societatea civilă, prin activitatea organizațiilor sale, are rolul esențial de a combate discriminările de orice fel, privind persoana, fără a se substitui instituțiilor abilitate ale statului şi fără a renunța la mentalitatea sa politică.
- Armonizarea acțiunilor şi activităților societății civile şi ale instituțiilor statului de drept în domeniul combaterii discriminării persoanei constituie cheia succesului.

1. Respectarea drepturilor fundamentale ale omului – consecință a temeiniciei statului de drept

În privința drepturilor omului, garantarea, exercitarea şi respectarea lor sunt strâns legate de organizarea vieții politice şi de stat, de ansamblul măsurilor luate pe teritoriul unei țări pentru reglementarea raporturilor umane. Aderând la documentele internaționale în domeniu, statele se obligă să ia anumite măsuri pe plan legislativ şi administrativ, să acționeze pentru a asigura în mod progresiv, folosind mijloacele adecvate, exercitarea fără nici o discriminare a acestor drepturi.

Democrația este "enigma" ce trebuie rezolvată a oricărui regim politic, iar drepturile şi libertățile fundamentale sunt placa turnantă a oricărei democrații.

Într-o abordare simplistă şi vulgarizatoare a relației dintre democrație, pe de o parte, şi drepturi şi libertăți, pe de alta, s-a conchis ritos că cele două categorii sunt inconciliabile: bunăoară, democrația, implicând principiul majorității, atrage *eo ipso* ignorarea sau restrângerea drepturilor şi libertăților minorității; orice societate are nevoie de o organizare juridică durabilă şi eficace, ceea ce atrage necesitatea conformismului şi standardizării activităților umane, adică ignorarea sau restrângerea drepturilor şi libertăților.

În realitate şi cu totul evident, democrația şi drepturile omului realizează o unitate indestructibilă; democrația marchează emanciparea poporului, devenirea lui ca subiect al guvernării, emancipare care presupune însă, puterea de autodeterminare a fiecărei persoane, deci, înzestrarea acesteia cu drepturile ce-i sunt inerente ca om şi cetățean.

Regimul democratic se valorizează ca unul dintre modurile de exercitare a puterii, având la bază principiul reprezentativității, dar punerea în operă a acestui principiu presupune recunoaşterea dreptului de a alege şi a fi ales, recunoaşterea şi garantarea drepturilor electorale, ca cele mai importante drepturi politice. Odată ales, organul reprezentativ al țării, organul legiuitor, este singurul competent să stabilească sistemul drepturilor şi libertăților, garanțiile lor materiale şi juridice, drepturile şi libertățile înfățişându-se astfel ca premisă şi, totodată, ca produs al democrației; o democrație politică autentică nu este de conceput decât cu acceptarea unei opoziții, identică cu minoritatea, căreia îi sunt recunoscute o serie de drepturi.

Sistemul național de protecție a drepturilor omului este alcătuit din instituțiile care, prin complementaritate, asigură temeiul juridic şi mijloacele de punere în practică a legislației în domeniu.

Cea mai importantă este instituția Parlamentului, care asigură oricărei persoane posibilitatea participării la conducerea afacerilor publice din țara sa, direct sau prin intermediul reprezentanților aleşi. Iar principalele funcții ale acestuia sunt:

- funcția de reprezentare a întregii populații, de reflectare a dreptului acesteia la autodeterminare şi de mediere a cetățeanului în raport cu autoritatea executivă, exprimând voința întregului corp electoral şi prin aceasta a întregului popor;
- funcția legislativă, prin care asigură deliberarea şi aprobarea documentelor legislativelor elaborate de către specialiştii guvernului sau proprii specialişti;
- funcția de numire şi control asupra Guvernului. Parlamentul este cel care aprobă componența guvernului reprezentând voința electoratului, iar pe parcursul mandatului, prin mijloace democratice, asigură controlul asupra măsurilor administrative ale acestuia în sensul respectării drepturilor şi libertăților fundamentale ale cetățenilor.

Celelalte instituții implicate în promovarea şi aplicarea reglementărilor din acest domeniu sunt diversele ministere şi instanțele judecătoreşti care sunt responsabile de punerea în practică a prevederilor legislative şi măsurilor administrative. În numeroase cazuri există o anumită complementaritate a sarcinilor ce revin instituțiilor guvernamentale în promovarea şi apărarea unor drepturi şi libertăți cetățeneşti. Spre exemplu, la garantarea şi apărarea dreptului sacru la viață îşi aduc contribuția mai multe instituții: Ministerul Sănătății, care asigură garantarea dreptului la sănătate şi asistență medicală, Ministerul Administrației şi Internelor, care prin organele sale, apără liniştea, viața şi avutul cetățenilor, Ministerul Public şi cel al Justiției, care, prin activitatea lor, apără cetățenii împotriva celor ce săvârşesc infracțiuni care atentează la viața şi securitatea cetățenilor şi, în fine, Ministerul Apărării Naționale, care veghează asupra împiedicării oricăror atentate din partea unor forțe străine asupra vieții populației.

Pentru ca acest sistem să funcționeze, la fel ca majoritatea statelor europene, România a adoptat principiul fundamental al separației puterilor, între legislativ, executiv şi judecătoresc.

Numeroase instituții naționale aflate în subordinea Guvernului sunt specializate în asigurarea respectării anumitor drepturi (dreptul la siguranța persoanei, la muncă şi protecție socială, la odihnă, la libera circulație, la informare etc.) sau a drepturilor speciale ale anumitor categorii de persoane (femei, copii, bătrâni, persoane cu disabilități etc.).

Este de menționat şi rolul principal în protecția drepturilor omului avut de instituția Avocatului Poporului, a cărei principală funcție este de a proteja drepturile cetățenilor care se consideră victime ale unei injustiții din partea administrației de stat. El primeşte plângeri pe care le anchetează, având acces la toate documentele autorităților de stat şi formulează o recomandare sub formă de declarație. Dacă nu se dă curs recomandării, el poate supune Parlamentului un raport. Ca regulă generală, o persoană nu poate adresa Avocatului Poporului o plângere înainte de epuizarea tuturor posibilităților legale de recurs.

Un rol important în promovarea, aplicarea şi apărarea drepturilor omului revine şi societății civile.

Este îndeobşte cunoscut că, pe plan intern şi internațional, în problematica drepturilor omului sunt implicate şi un număr important de organizații neguvernamentale, sindicate, Biserică şi mass-media.

Dintre foarte numeroasele organizații neguvernamentale care ființează în prezent, multe dintre ele acționează în domeniul drepturilor omului. Unele ONG-uri au fost create pentru a acționa pe plan internațional sau regional, altele numai în interiorul țării. Pentru a putea să-şi îndeplinească rolurile, ONG-urile au nevoie de o recunoaştere juridică ce le permite să acționeze în deplină independență şi să-şi exercite în mod liber activitățile, atât pe plan național, cât şi internațional. După obiectivele pe care le urmăresc, ONG-urile sunt de patru tipuri:

- care au ca principal obiectiv protecția drepturilor omului;
- care acționează în mai multe domenii, problematica drepturilor omului constituind unul dintre programele sau proiectele lor;
- care se interesează de drepturile omului fără a face din acestea un obiectiv general sau subdiviziunea programelor pe care le realizează. Ele sprijină indirect programele referitoare la drepturile omului;
- care au ca obiectiv educarea populației în spiritul respectului față de valorile general umane.

Printre activitățile ONG-urilor în domeniul drepturilor omului rețin atenția, în mod deosebit, rapoartele pe care aceste organizații le consacră violărilor grave şi lipsei de drepturi civile şi politice din țara lor sau din alte locuri ale lumii.

De asemenea, sunt unele organizații care îşi asumă un rol important în domeniul activității normative, prin redactarea şi punerea în aplicare a Convențiilor, Declarațiilor şi a altor documente şi instrumente internaționale ce enunță obligațiile prin care statele părți sunt legate, fie că este vorba de convenții sau de principii directoare destinate tuturor statelor, fie că este vorba de declarații sau instrumente regionale sau de interes național. Pe lângă acestea, există şi organizații neguvernamentale care se preocupă de protecția victimelor violărilor drepturilor omului, ajutându-le în demersurile lor pentru aflarea adevărului şi obținerea recuperării pagubelor materiale şi reparării celor morale pe care le-au suferit.

Un rol deosebit în activitatea de promovare şi aplicare a drepturilor şi libertăților îl îndeplinesc şi destul de numeroasele ONG-uri în a căror activitate, o pondere importantă o au preocupările pentru elaborarea şi punerea în practică a unor metode şi programe de conştientizare şi educare a populației în spiritul cunoaşterii şi apărării drepturilor omului.

Autorul: prof.univ. dr. Florentin SCALEȚCHI a publicat numeroase lucrări şi articole, cu o tematică circumscrisă specialității domniei sale, precum şi apărării şi securității naționale, regionale şi globale.

2. O societate civilă puternică consolidează democrația alături de pluripartitism, alegeri libere şi economia funcțională de piață

Democrația reală şi puternică nu poate exista fără o societate civilă la fel de viguroasă, fără un ambient social participativ, pe deplin conştient că beneficiarii acțiunilor – oamenii – au datoria de a fi ei înşişi creatorii climatului ce permite dezvoltarea democrației, afirmarea şi viabilitatea ei.

O democrație autentică şi temeinică, consolidată şi viabilă, nu poate exista fără o societate civilă matură şi activă. Este un adevăr incontestabil pus în evidență nu numai de evoluțiile societăților cu un stadiu avansat de democrație, ci şi de însăşi evoluția societății româneşti. Evenimentele ultimilor ani, şi, de altfel, întreaga perioadă postdecembristă, au pus în evidență, cu pregnanță, acest lucru. Căci, pentru ca democrația reală să funcționeze, nu este suficientă numai existența binomului sistem politic bazat pe alegeri libere şi economie de piață funcțională, la rândul lor absolut necesare organizării democratice a societății, şi fără de care, de altfel, nici nu ar funcționa. A considera că simpla funcționare a celor două sisteme asigură, în mod automat, organizarea şi funcționarea societății umane, este o greşeală. Activitatea de reglare a mecanismelor sociale care asigură organizarea şi funcționarea societății umane în scopul nu numai al garantării existenței, ci şi al creşterii calității vieții, nu poate şi nu trebuie lăsată numai în seama politicienilor şi afaceriştilor.

Atât democrația, cât şi economia de piață, ca fenomene sociale, se află într-o continuă evoluție, specifică oricărui organism viu, în raport cu necesitățile şi evoluțiile pe care le cunoaşte societatea în ansamblul ei. Or, politicienii, chiar dacă în conformitate cu normele democratice sunt exponenți ai populației, cât şi afaceriştii, al căror succes economic este rezultatul unei activități de satisfacere a necesităților publice, au tendința, de altfel firească, de a-şi conserva pozițiile, de a-şi menține avantajele, chiar cu riscul de a ignora sau exclude interesele populației.

Nu numai în țara noastră, ci şi în țările în care economia de piață şi democrația sunt realități istorice de multe decenii, se observă că deciziile pe care aceştia le iau, sau încearcă să le impună, nu servesc, de cele mai multe ori, interesul general, ci pun, înainte de toate, interesele partidelor sau companiilor din care fac parte, şi nu de puține ori, chiar interesele personale, pe care le disimulează, adesea, în interese de ordin general.

Aceste tentative de viciere a democrației, de promovare a intereselor particulare este sancționată, adesea, prin votul negativ, prin alegerea opoziției, care are rolul de a demasca astfel de tentative şi de a asigura controlul democratic al puterii sau prin "boicotarea" de către populație a activității unei companii sau alteia, care oferă servicii de slabă calitate.

Şi una şi cealaltă dintre aceste sancțiuni sunt însă prea lente. Depind de un ciclu electoral, incompetența sau reaua voință a politicienilor având marja de timp – de un minimum patru ani – pentru a-şi pune în aplicare intențiile, iar companiile care au reuşit să monopolizeze piața sunt aproape imposibil de clintit. Acest lucru permite adâncirea disfuncționalităților apărute ca urmare a proastei administrații a societății. Ilustrativă pentru această situație este starea Capitalei, unde simpla alegere a altor primari nu a făcut decât să adâncească greutățile cu care se confruntă de ani de zile cetățenii urbei, în vreme ce, se pare, primarii au reuşit să strângă averi în timpul mandatului. Averi deloc de neglijat.

Disfuncționalitățile apărute în viața socială, dacă nu sunt soluționate la vreme, dacă sunt lăsate să se adâncească, duc implicit la explozii, la manifestări violente, revoluții, lovituri de stat, distrugeri de bunuri materiale publice sau private. Violențele în sine nu rezolvă nimic, dar determină schimbările dorite de populație, de cetățeni, în ansamblul lor.

Cea mai eficientă modalitate de soluționare a conflictelor iscate sau favorizate de disfuncțiile generate de cauzele amintite sunt însă mijloacele paşnice. Societățile moderne nu agrează metodele violente, ele fiind de natură să destabilizeze şi mai grav societatea. Metodele paşnice (manifestații, campanii de presă, manifestările civice, nesupunerea civilă) au rezultate mult mai bune, cu efecte nedorite mult mai mici sau chiar deloc. Multe şi variate exemple pot fi evocate în sprijinul acestei idei.

Pentru ca metodele paşnice, non-violente să aibă efectul scontat este necesară existența unor structuri organizate, independente de cele statale, care să concentreze mesajul populației, să urmărească modul de soluționare al revendicărilor, să exercite o presiune constantă asupra factorilor de decizie, prin folosirea mijloacelor constituționale, pentru ca acestea să fie luate în seamă, Cu atât mai mult, cu cât istoria a demonstrat că tendința oricărei guvernări este aceea de a ignora mesajele critice ale populației sau de a amâna uneori, la nesfârşit, schimbările cerute de populație.

Structurile de care aminteam sunt, în fapt, organizațiile sau organismele non-guvernamentale, care, în totalitatea lor alcătuiesc **societatea civilă**.

De aceea, gradul de apreciere al dezvoltării democrației depinde într-o măsură hotărâtoare şi de nivelul la care se află, la un moment dat, societatea civilă şi segmentele subsecvente. Între valorile sociale există un raport de condiționare directă dar, în cadrul acestei ecuații, un loc de seamă îl ocupă şi relația cu puterea legislativă şi cea instituțională. În această privință, ultimii ani au fost caracterizați de o oarecare îmbunătățire a acestor raporturi. Puterea, în toate componentele ei, a început să manifeste receptivitate față de unele dintre inițiativele societății civile, față de propunerile, sugestiile şi semnalele critice ale acesteia, care au trezit ecoul scontat. Totuşi, în lipsa unei preocupări sistematice şi sistemice a statului pentru sprijinirea şi consolidarea societății civile, neîmplinirile, imperfecțiunile acestor raporturi au continuat să se manifeste.

În ciuda aşteptărilor, încă nu au apărut schimbări semnificative în raporturile dintre societatea civilă şi Putere, în ansamblul ei, menținându-se atitudinile de ignorare a acesteia, de minimalizare a rolului său de barometru social, de nesocotire a celor mai multe dintre semnalele critice avansate.

Deşi s-au făcut demersuri în acest sens, nici până în prezent nu au fost elaborate actele normative care să consfințească locul şi rolul acesteia în societate, formele şi metodele prin care poate acționa şi, mai ales, reglementarea raporturilor societății civile cu instituțiile puterii legislative şi ale administrației de stat. În felul acesta se perpetuează situația de fapt, se menține imposibilitatea comunicării dintre aceşti parteneri sociali, lipsirea societății civile de mijloacele de a-şi face publice opiniile asupra actului de guvernare şi, din aceste motive, vocea societății civile nu s-a făcut decât rareori auzită, iar opiniile sale continuă să fie considerate simple "exerciții" de retorică.

Cu toate greutățile şi în ciuda dificultăților întâmpinate, societatea civilă continuă să-şi facă datoria, dar mesajul ei a fost mereu, în mod nejustificat şi periculos, ignorat. Astfel, în ciuda cererilor repetate, justificate şi argumentate din perioada preelectorală, la ultimele alegeri locale şi parlamentare, votul pe liste de partid a fost menținut, persoane asupra cărora planau unele suspiciuni s-au regăsit pe listele electorale, "manevrele" politicianiste au continuat, inclusiv migrația oportuniştilor, atât de vehement înfierată de perdanți, dar acceptată tacit, atunci când era în favoarea lor.

Fenomenul de migrație politică înregistrat după alegeri este mult mai mult decât semnificativ şi ne aşteptăm ca acesta să capete amploare, acum când procesul de decantare a puterii încă nu s-a încheiat.

Totul este posibil şi, din păcate, se pare că existența acestui fenomen convine politicienilor din întreg spectrul politic, atâta vreme cât nu s-a dorit să fie prevăzute prin legea electorală măsurile pentru a-l face imposibil. Unii ar putea considera ca lipsit de importanță un astfel de fenomen, dar, atragem atenția asupra faptului că, în realitate, aceasta este o formă de viciere a voinței electoratului, o formă mascată prin care se afectează dreptul de a opta liber, conform voinței fiecărui alegător.

Totodată, menținerea şi nesancționarea unei astfel de practici generează şi amplifică germenii corupției politice şi, pe cale de consecință, a corupției la nivel înalt. Un traseist politic, ajuns prin jocul listelor şi al "contribuției" pe un loc de parlamentar, nu va avea ca obiectiv major decât slujirea intereselor personale şi de "gaşcă" şi nicidecum pe cele ale comunității care i-a acordat încrederea.

Considerăm că este timpul să înceteze astfel de practici nedemocratice, prin care se aduc prejudicii drepturilor fundamentale ale ființei umane. Dar ele vor înceta doar atunci când va exista nu numai voința politică a celor care fac legile, ci şi hotărârea de a acționa pentru apărarea drepturilor cetățenilor şi nu menținerea la putere prin orice mijloace.

Parlamentul nu a catadicsit să ia măcar în dezbatere cererea societății civile de a i se conferi un statut juridic, nici cu ocazia amendării Constituției, nici ulterior, ceea ce este un indiciu nu numai al unei atitudini nedemocratice, ci şi al dorinței, deşi nemărturisite, dar evidente, de a conferi cetățeanului numai rolul de votant, de "instrument" prin care se poate accede la puterea politică şi ocupa un loc călduț şi plin de oportunități în Parlamentul țării.

Este clar că nu este vorba numai de o atitudine individuală a parlamentarilor, ci de exprimarea unei voințe politice a partidelor pe care ei le reprezintă în forul legislativ. Din acest punct de vedere, pentru forțele politice, indiferent de culoarea afişată – portocaliu, roşu, albastru sau alb – societatea civilă nu a contat decât ca un posibil instrument de care să se folosească în campania electorală sau pentru surclasarea adversarilor politici.

Semnificative sunt, din acest punct de vedere, nu numai programele electorale şi luările de poziție, ci, mai ales, poziția lor după accederea la putere. Nu favorurile pe care le fac unui reprezentant sau altuia al unei organizații neguvernamentale, mai mult sau mai puțin "reprezentativă", ci poziția pe care o adoptă față de această realitate socială care este societatea civilă contează. Cercul vicios, apărut cu ani în urmă, a continuat şi va continua să existe şi să se manifeste, cu cohorta sa de efecte negative, pentru că nici partidele n-au interes, exponenților lor din Parlament nu le pasă, şi totul merge înainte, în dispreţul dreptului cetățeanului de a-şi face auzită părerea şi a-şi impune opțiunea.

Din păcate, partidele au fost create, nu să răspundă cerințelor şi nevoilor societății, ci ale liderilor acestor partide, în disprețul oricăror norme sociale şi morale. Cu puține şi nesemnificative excepții, aceasta a fost şi caracteristica ultimului mandat parlamentar şi, ca să căpătăm dimensiunea reală a fenomenului, amintim că o Comisie parlamentară, în plenul ei, şi-a găsit timp să audieze nişte infractori odioşi, pentru a cerceta unele presupuse încălcări ale drepturilor lor. Dar, în cadrul aşa-zisei audieri, nu s-a auzit o vorbuliță despre drepturile victimelor acelor interlopi, despre atingerile grave aduse de către aceştia şi acoliții lor asupra vieții, sănătății, onoarei sau bunurilor acestor victime, despre lipsirea de libertate şi exploatarea lor sexuală. De altfel, "audierea" a semănat mai mult cu o încercare de intimidare a organelor de anchetă, decât cu un demers menit să ducă la dezvăluirea unor abuzuri sau la stabilirea existenței unor încălcări ale unor drepturi fundamentale. Dacă ne gândim la legăturile devenite notorii dintre acei infractori şi unii parlamentari, chiar membri ai amintitei comisii, putem să credem că acesta a şi fost scopul real. Aceasta în condițiile în care, nici comisiile specializate din cele două Camere, nici plenul vreuneia din Camere, nu şi-au făcut o fereastră de timp pentru a discuta cu reprezentanții societății civile asupra problematicii specifice, asupra căilor şi modalităților de cooperare în scopul îmbunătățirii activității de garantare şi apărare a drepturilor omului de către lege şi instituțiile statului.

Cu foarte puține excepții, şi acestea numai la nivel individual, nu a existat un dialog real şi substanțial între puterea legislativă şi societatea civilă, nici chiar în situațiile în care acesta s-ar fi impus cu necesitate. Ne referim din nou la amendamentele propuse de societatea civilă cu ocazia modificării Constituției, prilej cu care, la dezbaterile în comisii, n-a fost invitat nici un reprezentant al societății civile. Or, Constituția este legea de bază pentru toți, emanație a voinței generale şi nu opera cuiva, produsul vreunui "specialist".

Această atitudine se face simțită şi în multe alte situații în care dialogul este înlocuit cu ignorarea. Pe de altă parte, sunt semnificative din acest punct de vedere respectul şi aprecierea pe care le acordă societății civile unele instituții internaționale, cu precădere cele ale Parlamentului European, considerația cu care acestea primesc şi răspund demersurilor unor ONG-uri față de ignorarea voită, am putea spune lipsită de eleganță, specifică unor instituții interne de un anume rang (parlamentare, guvernamentale sau ale administrației de stat) care nu se "obosesc" să răspundă corespondenței adresate. În fond, este vorba de aceeaşi atitudine generală, în care nu se pune problema minimalizării importanței unei organizații, ci a problematicii pe care aceasta şi-a asumat-o şi o slujeşte în mod voluntar şi fără efort financiar din partea statului, pusă în slujba societății sau cetățeanului.

Societatea civilă nu intenționează să se substituie Parlamentului, să se interfereze activității acestuia, dar este îndreptățită să fie ascultată şi opiniile sale luate în considerație, tocmai pentru că ea exprimă suma opiniilor unor categorii mult mai largi de oameni. Membrii Parlamentului sunt, în covârşitoarea lor majoritate, membrii unui partid sau altuia. Iar orice partid este exponentul unor interese de grup, care nu sunt obligatoriu şi interesele tuturor cetățenilor. Tocmai de aceea, ca for legislativ suprem, principala grijă a Parlamentului este aceea de a sluji cetățeanul şi nu pe altcineva. Or, cum să fii în slujba lui, dacă nu ştii ce aspirații, ce nevoi, ce doleanțe are acesta. A asculta vocea societății civile devine, astfel, o obligație, o datorie şi nu un "privilegiu" pe care, chipurile, îl acordă puterea omului simplu.

Din păcate, cei care au avut loc pe o listă de partid şi au dobândit o demnitate, socotesc fie că aceasta este un atribut sacru al persoanei lor, fie un dar din partea conducătorilor partidului, astfel că nu întârzie să revendice importante drepturi şi imunități. De aici până la ignorarea şi desconsiderarea cetățeanului de rând, a alegătorului, a societății civile în general, nu este decât un pas. Iar, cel puțin până acum, perioada postelectorală n-a adus încă nici o modificare în această direcție. Cum, de altfel, nu pare să fi adus nici în atitudinea puterii executive în ansamblul ei, față de societatea civilă.

Şi în ceea ce priveşte natura relațiilor dintre Puterea executivă şi societatea civilă, nu poate şi nici nu este de presupus ca cea din urmă să "dubleze" guvernul sau alți factori de putere. Dar, reprezentanților societății civile le rămâne dreptul inalienabil de a-şi exprima opiniile despre actul de guvernare, despre măsurile economice sau sociale dintr-un domeniu sau altul, opinii care trebuie luate în considerație, analizate şi găsite soluții de corectare a disfuncționalităților semnalate. Altfel, fără această relație, comunicarea nu este decât un dialog al surzilor, cum, în cea mai mare parte, a şi fost. Cu puține şi nesemnificative

excepţii, puterea executivă n-a găsit, până în prezent, nici răstimpul şi nici modalităţile de dialog, de implicare responsabilă a societăţii civile în soluţionarea problematicii integrării europene, ca să amintim numai una dintre direcţiile posibile de acţiune comună. Evident, pe lângă multe altele.

Dar, nu numai puterea are neajunsurile ei în relaţia cu societatea civilă. Multe dintre disfuncţionalităţile care s-au manifestat în relaţia dintre putere şi aceasta aparţin chiar societăţii civile. Astfel, ea a rămas în continuare divizată din cauze ce exced substanţa problemei. Se menţine, în continuare, un anume şovinism elitist, multe organizaţii doresc să îşi asigure şi, mai ales, să li se recunoască un rol de lider incontestabil, încălcându-se astfel unul din principiile de bază ale societăţii civile – independenţa şi autonomia. Tocmai acesta este specificul ei, acela că exclude orice centru coordonator, dar nu exclude colaborarea pe obiective şi sarcini asumate de comun acord, colaborarea în acţiuni, colaborare care nu conduce în nici un fel la pierderea identităţii şi specificităţii instituţiilor sau organizaţilor. Nu însă aşa cum s-a întâmplat recent, când, la alegeri, pe listele P.R.M. s-au regăsit unii lideri sindicali, al căror rol şi menire deviază grav de la scopurile activităţii sindicale în general. De altfel, o astfel de experienţă, din care, din păcate nu s-a înţeles nimic, a trăit-o societatea românească şi atunci când Alianţa Civică – organizaţie iniţial nepartinică – s-a implicat politic, cu rezultatele cunoscute, între care considerăm că cel mai de seamă l-a constituit pierderea credibilităţii de membru şi reprezentant al societăţii civile.

În cadrul societăţii civile româneşti, continuă să se manifeste şi anumite tendinţe hegemoniste,acestea aducându-i însă mari prejudicii. Este clar că nici o organizaţie nu-şi poate asuma rolul de unic reprezentant, indiferent de natura, sorgintea şi pretenţiile celor ce o compun. Iar acroşarea politică distruge o altă cerinţă de bază a societăţii civile – apolitismul. Singura ideologie a societăţii civile este şi trebuie să rămână cea de promovare şi garantare a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale oricărei fiinţe umane, iar singura politică, cea de respectare şi apărare a drepturilor omului împotriva acelora care, folosindu-se de mijloacele puterii, le încalcă sau le ştirbesc.

Organizaţia pentru Apărarea Drepturilor Omului, fidelă idealurilor pentru care a fost constituită şi conştientă de rolul societăţii civile în viaţa socio-economică a României, a făcut mai multe demersuri în vederea coagulării unei mişcări generale a societăţii civile, dar nu prin eventuala fuziune a organizaţiilor neguvernamentale, ci prin armonizarea şi unirea eforturilor acestora în realizarea unor obiective comune care corespund statutelor lor şi care sunt dedicate luptei pentru apărarea drepturilor omului. Nu din vina noastră, ci din motive a căror esenţă nu o analizăm acum, apelul nostru a rămas fără ecou, iar materializarea acestei idei la nivel de deziderat.

Efectul lipsei de coeziune şi cooperare între numeroasele componente ale societăţii civile este vizibil. Nu numai că forţa societăţii civile nu a sporit, ci s-a încercat o anume "ierarhizare" a organizaţiilor neguvernamentale, unele fiind mai "organizaţii" decât altele şi, în consecinţă, mai mediatizate şi "lăudate".

O "contribuţie" importantă la o astfel de stare de lucruri o au şi mass-media. Din păcate, în paginile ziarelor, ca şi în cadrul emisiunilor audio-vizuale, cu toate că este prezentă prin intermediul a numeroşi componenţi ai ei, societatea civilă, ca purtător de cuvânt şi reprezentant al voinţei şi interesului naţional, ocupă un loc nesemnificativ. Prezentarea problematicii sale, a acţiunilor întreprinse, a concluziilor desprinse în urma analizei unor domenii sociale sau economice îşi fac cu mare greutate loc în producţiile media sau, mai rău, sunt amendate selectiv, în funcţie de interesele economice sau orientarea politică a "proprietarilor".

Dincolo de aceste aspecte apare o altă problemă serioasă şi gravă. Anume, încercarea de deturnare a scopurilor societăţii civile, de transformare a unora dintre reprezentanţii acesteia "în remorcă", în moştenitorul "civil" al unor idei politice, gata să intervină atunci când interesele cuiva o cer.

Organizaţia pentru Apărarea Drepturilor Omului nu a înţeles şi nici nu înţelege să se subordoneze unui astfel de scop. Singura ei raţiune de existenţă este apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor sale fundamentale care, din păcate, nu se regăsesc încă la un nivel corespunzător în activitatea forţelor politice şi a instituţiilor puterii. Or, dacă organizaţiile societăţii civile se vor pune în slujba factorilor politici şi de putere sau acceptă "momelile" înregimentându-se în cohorta susţinătorilor acestora, ne întrebăm cu îngrijorare: cine îşi va mai îndeplini rolul important şi deloc uşor de gardian al drepturilor omului?

În 2004 ne-am confruntat cu astfel de situaţii ale căror efecte nu vor întârzia să apară. Au existat organizaţii sindicale care s-au înregimentat politic, tocmai pentru ca liderii lor să poată fi trecuţi pe listele electorale; reprezentanţi ai societăţii civile, care au devenit adevăraţi activişti bugetari ai unor partide sau agenţi electorali fervenţi şi, mai nou, reprezentanţi ai unor organizaţii neguvernamentale apolitice, având ca scop promovarea şi apărarea drepturilor omului, au acceptat cooptarea în structuri guvernamentale sau prezidenţiale implicându-se inevitabil şi politic.

Din contra, Organizaţia pentru Apărarea Drepturilor Omului n-a făcut nici un rabat de la principii, nu s-a implicat în susţinerea vreunui partid, ci a cerut tuturor factorilor politici şi de putere, cu fermitate şi fără vreo excepţie, să manifeste atenţia cuvenită apărării drepturilor omului, pentru înlăturarea cauzelor şi condiţiilor care permit apariţia manifestării abuzurilor, încălcarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale.

Nu putem rămâne pasivi faţă de situaţia actuală a societăţii civile şi o exprimăm hotărât. Nu putem fi de acord cu ignorarea de către putere a importanţei activităţii acesteia, cu minimalizarea şi marginalizarea ei.

Continuându-şi şi diversificându-şi activitatea în folosul oamenilor şi apărarea drepturilor lor, societatea civilă este îndreptăţită să ceară cu fermitate conturarea juridică a cadrului de manifestare, stabilirea locului şi rolului său în eşichierul societăţii democratice, delimitarea prin lege a drepturilor şi obligaţiilor ce se nasc din raporturile societăţii civile cu organele puterii şi administraţiei.

Totodată, este imperios necesar ca instituţiile puterii şi cele ale administraţiei să-şi armonizeze activitatea cu cea a instituţiilor Uniunii Europene în domeniu. Este cel puţin paradoxal, ca o corespondenţă adresată instituţiilor UE să se bucure de un răspuns din partea acestora, în timp ce autorităţile române, în foarte numeroase cazuri, nici nu catadicsesc să confirme măcar primirea unei corespondenţe, nemaivorbind de un răspuns în termenul legal la problemele solicitate.

Ignorarea societăţii civile, nepăsarea faţă de opiniile şi concluziile acesteia cu privire la unele probleme sociale, politice sau economice importante, manifestate de puterea de stat şi forţele politice pot avea efecte dintre cele mai grave şi, adesea, foarte greu de remontat.

În ultima vreme, aplicarea mai multor decizii şi măsuri legislative sau administrative cu impact deosebit pentru viaţa sau interesele unor categorii sociale importante a fost motivată ca fiind urmarea respectării unor decizii politice. OADO, ca unul dintre reprezentanţii societăţii civile, se întreabă pe bună dreptate: Cine răspunde de "deciziile politice"? Nu sunt ele luate de către cei care au fost aleşi să reprezinte şi să apere interesele societăţii româneşti în ansamblul ei?

Ce se poate ascunde în spatele unor astfel de măsuri care îndeplinesc anumite decizii politice? Nu cumva şi acţiuni care, prin efectul lor dezastruos, asupra situaţiei unor importante grupuri sociale, pot ajunge în zona infracţionalului?

Populația pauperă s-a săturat de clamarea abuzivă a "deciziei politice" ca apărător a tot felul de acțiuni care îi afectează viața şi traiul de zi cu zi şi, în consecință, opinia publică doreşte să fie bine informată şi lămurită cu privire la oportunitatea şi, mai ales, legalitatea unor astfel de acțiuni. Considerăm că existența a două măsuri – una superioară privind "decizia politică şi rațiunile de stat" şi una inferioară privind "opțiunea şi decizia socială" în privința sorții cetățenilor, are impact negativ asupra dezvoltării societății româneşti în ansamblu, a consolidării democrației şi statului de drept în România.

Sperăm ca în perioada actuală, care a început sub spectrul unei alte orientări politice, să aducă schimbările pe care le dorim în raporturile dintre putere şi societatea civilă. Este o dorință, dar, în acelaşi timp, şi un imperativ al dezvoltării democrației, al consolidării acesteia, o cerință obligatoriu de îndeplinit în vederea integrării noastre în structurile Uniunii Europene.

3. Securitatea persoanelor şi siguranța civică, o consecință a stabilității instituțiilor statului

O.A.D.O. a manifestat în permanență o preocupare majoră pentru cunoaşterea modului în care acționează organele abilitate ale statului, în domeniul asigurării siguranței civice, pentru prevenirea şi combaterea acelor fapte şi manifestări prin care se încalcă sau se aduc atingeri, de orice fel, dreptului fundamental al fiecărei ființe umane la viață, sănătate, integritate fizică şi de a dispune nestingherit de avutul său. În acest sens, documentarea şi evaluarea realizate pe parcursul anilor, în cadrul activităților de monitorizare a instituțiilor statului privind modul de cunoaştere, respectare şi apărare a drepturilor omului, prilejuite de derularea *Programului pentru dezvoltare şi drepturile omului* inițiat de Uniunea Europeană, au permis studierea fenomenelor, cunoaşterea activităților desfăşurate şi a preocupărilor organelor de poliție, ale unităților şi lucrătorilor de jandarmi şi pompieri, ale procurorilor şi magistraților şi, nu în ultimul rând, a funcționarilor publici din administrația locală.

Dacă ar fi să ne lăsăm copleşiți de tonul mult prea optimist al rapoartelor oficiale, care evidențiază cu obstinație trendul descendent al situației infracționale în România, am crede că problema siguranței civice a fost soluționată în modul cel mai fericit.

Dar cum nu suntem tentați să ne lăsăm pradă iluziilor şi mai ales că viața, realitatea cotidiană, nu ne lasă, trebuie să afirmăm cu tărie că, în ciuda unor realizări, pe care nu le ignorăm, situația asigurării siguranței civice, securitatea ființei umane este departe de a fi perfectă.

Astfel, crima organizată, care reprezintă un pericol real pentru viața, libertatea, sănătatea şi avutul persoanei, pe anumite paliere, nici măcar nu a fost prea stingherită de măsurile factorilor responsabili de combaterea ei.

Crima organizată continuă să constituie un pericol grav la adresa ființelor umane. Poate nu la extinderea pe care a cunoscut-o în anii anteriori, dar, ca urmare a neluării măsurilor la timp, a complicității vinovate, sau inconştiente din partea factorilor responsabili cu eradicarea ei, aceasta a sporit în virulență şi periculozitate. Altfel, nu se explică cum a fost posibil ca atâtea clanuri mafiote să-şi constituie adevărate imperii şi chiar să-şi permită să reacționeze cu o duritate nepermisă la unele măsuri ale forțelor de ordine.

Unii dintre aceşti indivizi interlopi, despre care presa a făcut dezvăluiri şocante, uneori cu mult curaj şi asumându-şi riscuri, au rămas simpli eroi de reportaje şi nu au devenit, cum ar fi fost firesc, subiecții unor anchete penale serioase. O întrebare firească stăruie: Dacă presa, cu mijloacele ei limitate de investigații, a putut obține date şi informații despre activitățile infracționale ale unui individ sau grupări, cum atât de multele, bine încadrate şi dotate servicii de informații par neputincioase în fața unui fenomen, care îl fac să tremure pe cetățeanul de rând, care ar trebui să fie protejat de către acestea? Când, de fapt, ar trebui să tremure infractorul, numai la gândul că nu va dura prea mult până va fi descoperit şi pedepsit de către instituțiile abilitate ale statului.

Explicațiile ar fi: ori serviciile specializate nu-şi fac datoria, ori cei care le conduc nu sunt competenți, ori informațiile, care, deşi au existat, nu au fost valorificate cum trebuie.

Aceleaşi concluzii se impun şi la unele nivele ale organelor judiciare. Este dincolo de bunul simț elementar, nu de o conduită judiciară, să constați că infractori periculoşi, ale căror fapte reprezintă un real pericol social, sunt cercetați în stare de libertate.

Nu suntem, de nici un fel, partizanii încarcerării oamenilor şi am luptat hotărât împotriva oricăror abuzuri de acest fel, dar nu înțelegem "milostenia" cu care unele instanțe tratează astfel de probleme. Iar Consiliul Superior al Magistraturii, singurul organ abilitat de lege să ia poziție față de astfel de abuzuri –, pentru că în fond nu sunt decât abuzuri împotriva legii şi ființei umane - rămâne impasibil şi senin, fiind prea ocupat cu rezolvarea propriilor probleme de legalitate a prezenței în componența sa a anumitor magistrați.

O altă explicație ar fi desigur - şi nu este deloc o simplă presupunere – amestecul politicului şi puterii în activitatea de cercetare penală. Exemplul cel mai elocvent l-a reprezentat audierea fraților Cămătaru de către Comisia de abuzuri a Senatului. Oare ce mari personalități sunt aceştia şi ce drepturi au clamat că le-au fost încălcate, de a fost nevoie de o astfel de audiere? Sau se dorea să se dea un semnal politic de intimidare a celor care anchetau şi instrumentau cazul?

Este o problemă de democrație şi independență funcțională, dar o răspundere trebuie să existe, pentru că nimeni nu a fost născut demnitar şi rolul unui membru al Senatului este să apere legalitatea şi drepturile oamenilor, inclusiv ale victimelor activităților infracționale ale acestor indivizi şi nu altceva. Or, societatea civilă cere hotărât tuturor factorilor de putere să-şi facă datoria pentru care sunt plătiți cu banii de la contribuabilul care nu se bucură încă de interesul şi protecția de care ar trebui, din partea celor pe care îi stipendiază cu atât de mult efort.

Nu dorim să minimalizăm cumva succesele obținute în combaterea crimei organizate, nici să ignorăm eforturile – adesea însoțite de riscuri şi privațiuni – ale cadrelor care se confruntă direct cu acest flagel infracțional, dar socotim că este momentul ca în acest domeniu să se producă asanarea pe care o dorim toți. Căile şi mijloacele stau în exclusivitate la îndemâna specialiştilor, noi numai reiterăm această cerință a societății civile, pentru că fiecărui fapt infracțional, de orice natură, îi corespunde o încălcare a unuia sau mai multor drepturi fundamentale ale ființelor umane care devin victimele lor.

Neîndeplinirea calitativă sau în totalitate a sarcinilor profesionale de către cadrele de poliție, în ale căror obligații intră şi cea a prevenirii şi combaterii criminalității organizate, se poate traduce şi în menținerea existenței unor cauze şi condiții care favorizează existența şi proliferarea ei şi prin care se aduc grave prejudicii drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului.

Asemănător se petrec lucrurile şi în domeniul traficului şi consumului de droguri. Piața drogurilor în România este, din păcate, tot mai înfloritoare, tot mai mulți tineri căzând victime acestui flagel. Oricâte succese ar fi clamate de cadrele de

poliție, situația nu pare a fi deloc disperată pentru cei care se ocupă de acest trafic. Ochiurile plasei întinse de serviciile publice implicate în prinderea şi pedepsirea unor astfel de infractori sunt poate mult prea largi sau adesea sunt puse acolo unde nu-i nimic de prins.

Or, dacă gradul de combatere a fenomenului cunoaşte o ameliorare atât de lentă, ne exprimăm surprinderea şi dezacordul privind modul în care se realizează cooperarea între instituțiile interne implicate, cu deosebire comunitatea de informații din țara noastră şi serviciile aliate din alte țări. Cu atât mai mult cu cât, pe plan intern, nu trebuie să fii specialist să observi "forfota" traficanților şi consumatorilor de droguri în preajma sau în incinta liceelor, a discotecilor şi a altor locuri cu o mare concentrare de tineri. Oare ce se aşteaptă, legalizarea consumului de droguri? Sau poate rezolvarea de la sine a problemei drogurilor odată cu integrarea europeană.

Aceeaşi cotă înaltă de periculozitate o prezintă şi infracțiunile de prostituție, proxenetism, sclavie sexuală şi trafic de persoane. Este, pur şi simplu, de neînțeles cum astfel de fapte se mai pot produce în zilele noastre, cu frecvența şi amplitudinea pe care le cunoaştem, din numeroasele exemplificări ale mass-media, autoritățile părând uneori depăşite de amploarea fenomenului. Dar cum să nu fie depăşite, când unii dintre "clienții" de vază care vizitează astfel de stabilimente sau locuri "de recreere" sunt tocmai dintre cei care trebuie să lupte pentru stârpirea lor sau cei veniți să-i controleze şi să se convingă cât de vajnic muncesc.

Ca să nu mai vorbim de rezultatele din domeniul luptei împotriva corupției, fie ea mare sau mică. Succesele obținute în combaterea acesteia nici măcar nu s-au ridicat la nivelul celor raportate pe frontul antidrog.

Suntem conştienți de dificultățile pe care le presupune demantelarea unei rețele de acest fel, de greutățile inerente documentării activității criminale, dar la fel de conştienți suntem că acțiunea concertată a instituțiilor statului cu competențe în domeniu nu poate rămâne fără urmări reale şi notabile. Este ceea ce noi, societatea civilă, cerem acestor organe: să-şi facă datoria cum se cuvine, pentru că situația actuală nu mai poate dăinui!

De asemenea, este necesar ca toți factorii de putere să-şi precizeze odată pentru totdeauna poziția. Bulibăşeala nepermisă în stabilirea ierarhiilor, vanitățile nefireşti ale unor demnitari, care nu se concep decât în fruntea sau la coordonarea unor instituții în detrimentul muncii cu adevărat profesioniste, n-au făcut decât să frâneze acțiunile anticorupție. Singurul parametru de apreciere trebuie să fie rezultatele. Iar acestea pot fi obținute numai prin tenacitate, profesionalism, cooperare concretă în rezolvarea unor cazuri de anvergură, independență a celor implicați în luarea deciziilor şi în aplicarea hotărârilor.

Altfel, organele de poliție şi judiciare abdică de la crezul lor profesional sau chiar ajung să acționeze contrar menirii lor, aceea de a apăra drepturile şi libertățile fundamentale ale omului, de asigurare a securității persoanelor şi siguranței civice generale. Or, corupția generalizată despre care vorbesc mereu, în relație cu România, organismele internaționale implicate în procesul de integrare a țării noastre în Europa, rămâne una dintre "bolile sociale" cu efecte dintre cele mai devastatoare.

Cu părere de rău, trebuie să spunem că am primit cu scepticism şi unele dintre măsurile preconizate de noua putere în această privință. Nu cu scepticismul celui care nu mai crede în vorbe, ci, care, în baza experienței şi analizei reci, decelează ce se ascunde sub entuziasmul verbal. Ne vom opri numai asupra a trei situații relevante şi care credem că trebuie să dea de gândit, înainte de a se persevera în această direcție.

Mesajul prezidențial la şedința Consiliului Superior al Magistraturii, în care întâiul garant al Constituției a afirmat că va verifica fişa cu hotărârile pronunțate de fiecare magistrat propus de Consiliul Superior al Magistraturii, pentru a fi promovat, deschide – şi nu doar teoretic – noi portițe de corupție. Dacă între aceste hotărâri sunt şi unele care au deranjat apropiați sau favoriți ai puterii, omul este de plano exclus de la orice pronunțare. Nu-i aşa?! Şi atunci, unde se mai regăseşte independența forului suprem al justiției?

Undeva, în birourile consilierilor prezidențiali, s-a făcut vizibilă o astfel de influență, cu prilejul actului de grațiere promovat de fostul preşedinte. Pentru că nu acesta a alcătuit şi verificat lista grațiabililor, ci cei care aveau rolul de a o pregăti. Ce-a ieşit, s-a văzut. O gafă incomensurabilă, dacă nu cumva, dincolo de impardonabila greşeală nu sunt şi alte fapte ilicite (citeşte corupție), dacă avem în vedere că între beneficiarii actului de clemență se aflau şi magistrați condamnați tocmai pentru fapte din sfera actelor de corupție.

La fel şi asertiunea că între cei care ar avea intenția să-i influențeze pe magistrați şi aceştia va sta ca o pavăză Preşedintele. Pavăza magistratului nu sunt şi nu pot fi decât legea şi independența lui reală. Preşedintele trebuie să fie garantul Constituției, apărătorul ei.

Apoi, o altă măsură discutabilă, - între timp retrasă, fapt care nu ne scuteşte de bănuiala că, sub alte forme, încercările se vor repeta – cea prin care Ministerul Justiției să se substituie Consiliului Superior al Magistraturii şi tot românul să-i poată reclama pe magistrații de care este nemulțumit, deschide o reală "cutie a Pandorei", magistratul fiind ținut în hotărârea sa, nu de lege şi dreptate, cum este firesc, ci de grija de a nu supăra vreun justițiabil cu un anumit statut politic sau social care să-l reclame.

Magistratul trebuie să se supună numai legii şi să slujească dreptatea, iar dacă greşeşte să răspundă, la rândul lui, tot după lege şi dreptate, şi nu în raport cu nemulțumirile vreunui demnitar, funcționar public sau patron.

Ca reprezentanți ai societății civile, considerăm că nu trebuie confundate planurile şi nici amestecate formele şi metodele de acțiune, justiția să-şi facă datoria după regulile şi normele ei, iar societatea civilă să acționeze în conformitate cu menirea ce o are, fără interferențe, substituiri şi suprapuneri.

Pe de altă parte, cum este reprezentată societatea civilă în componența Consiliului Superior al Magistraturii? Prin doi membri, din care nici unul nu reprezintă vreo organizație neguvernamentală. Şi atunci, probabil, că organizațiile neguvernamentale ale societății civile vor fi reprezentate de doamna ministru al justiției?

Sunt probleme, nu numai de principiu, ci cu profunde implicații practice, care îşi vor răsfrânge efectele asupra realizării actului de justiție, asupra modului de asigurare a dreptului fundamental al fiecărei ființe umane de a beneficia de o judecată dreaptă şi nepărtinitoare. Când acest drept se încalcă sau este viciat în vreun fel oarecare, indiferent cum, corupția poate fi cu siguranță unul dintre principalele motive.

În aceeaşi ordine de idei, trebuie să spunem că lupta împotriva criminalității financiare poate fi legiferată şi susținută mult mai serios. S-a văzut clar că introducerea declarațiilor de avere nu a dat decât în mică măsură rezultatele scontate, averile personale fiind mascate şi transferate pe numele altor persoane, rude sau asociați de afaceri.

Altfel trebuie procedat. Averile celor care s-au îmbogățit prin fraudarea statului sau ca urmare a activităților criminale de orice fel se văd, iar prin declarația de avere, capătă chiar o legitimitate. Palatele, maşinile luxoase şi conturile grase sunt ştiute, dar nici un organ implicat în combaterea evaziunii fiscale nu a făcut diferența între veniturile declarate şi sumele enorme înglobate în aceste proprietăți şi, implicit, dacă pentru acestea s-au plătit impozitele către stat.

Societatea civilă cere nu birocratizarea luptei împotriva criminalităților financiare, ci stabilirea precisă a țintelor de atacat, fluidizarea şi eficientizarea proceselor de stopare a acestui flagel.

Eradicând corupţia este sigură, în afara oricărui dubiu, creşterea calităţii actului de asigurare a securităţii persoanei şi siguranţei civice, drepturi de care trebuie şi merită să se bucure neîngrădit cetăţeanul român, după atâţia ani în care infracţiuni dintre cele mai revoltătoare au devenit o prezenţă aproape permanentă a vieţii cotidiene.

4. *Combaterea discriminărilor de orice fel, o luptă cu instituţiile şi propriile mentalităţi pentru apărarea demnităţii şi securităţii fiinţelor umane*

Egalitatea şi nediscriminarea sunt cele două mari principii de drept internaţional care guvernează materia drepturilor omului, ele fiind garantul demnităţii umane. Principiile respective postulează dreptul de exercitare a tuturor drepturilor recunoscute şi asigurarea protecţiei fiecărei persoane în faţa eventualelor abuzuri ale autorităţii. Dimpotrivă, inegalitatea şi discriminarea sunt o negaţie a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale fiinţei umane.

Transpunerea în viaţă a acestor principii a constituit una din preocupările majore ale Organizaţiei Naţiunilor Unite şi ale unor instituţii specializate din sistemul său, ele găsindu-şi materializarea atât în instrumente juridico-diplomatice, cât şi în diverse Declaraţii şi Rezoluţii. În forma lor sintetică, acestea se regăsesc în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948 care, în art. 1, prevede: “toate fiinţele umane se nasc libere şi egale în demnitate şi în drepturi, ele sunt înzestrate cu raţiune şi conştiinţă şi trebuie să se poarte unele faţă de celelalte în spiritul fraternităţii”, iar art. 2 dispune că: “fiecare om se poate prevala de toate drepturile şi de toate libertăţile proclamate în prezenta Declaraţie, fără nici o deosebire, ca, de exemplu, de rasă, culoare, sex, limbă sau religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine naţională sau rasială, de avere, de naştere sau decurgând din orice altă situaţie”.

Principalele direcţii în care a acţionat ONU încă de la înfiinţarea sa au fost: eradicarea rasismului şi discriminării rasiale – ca cel mai amplu fenomen care afecta drepturile a sute de milioane de fiinţe umane; înlăturarea discriminărilor dintre bărbat şi femeie – care o plasa pe aceasta din urmă într-o flagrantă situaţie de inegalitate, în special în domeniul învăţământului, a utilizării şi remunerării forţei de muncă, a drepturilor sociale şi politice; combaterea prejudecăţilor şi intoleranţei fondate pe deosebirile de religie sau convingere.

Principiul egalităţii între cetăţenii României este prevăzut în Constituţie, în legislaţia internă în vigoare şi în documentele la care România este parte. Dar aceasta nu înseamnă că, prin existenţa acestor reglementări, discriminările nu se mai manifestă în numeroase forme şi domenii. Practic, oricare dintre cele 28 de drepturi şi libertăţi fundamentale stipulate în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului care, la rândul lor, sunt transpuse în întreaga legislaţie aplicabilă pe teritoriul României, poate deveni, şi de multe ori chiar devine, subiectul unei forme sau alteia de discriminare.

Se poate afirma că, cel puţin în perioada de după decembrie 1989, în ţara noastră s-au obţinut rezultate notabile în domeniul înlăturării diferitelor forme de discriminare care s-au manifestat în relaţiile interumane şi cele dintre cetăţeni şi unii dintre reprezentanţii diferitelor instituţii ale statului.

Dar cel mai semnificativ demers legislativ şi instituţional îl reprezintă punerea în aplicare a H.G. nr.1194/2001 privind organizarea şi funcţionarea Consiliului Naţional pentru Combaterea Discriminării – prima instituţie de acest gen din Europa Centrală şi de Est – şi a O.G. nr.137/2000 aprobată prin Legea nr.48/2002 care stabileşte şi sancţionează contravenţiile din acest domeniu.

Încă de la înfiinţare, între Organizaţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi acest organism guvernamental s-a stabilit o relaţie de colaborare – bazată pe semnarea unui protocol – prin care să-i fie semnalate cazurile grave de discriminare care ne sunt sesizate de către cei care se adresează în scris sau vin la sediul organizaţiei.

Una dintre cele mai semnificative implicări în activitatea de combatere a discriminării o reprezintă activitatea compartimentului juridic al O.A.D.O. care, în baza Legii nr.48/2002 asigură asistenţă juridică în instanţe persoanelor care se confruntă cu diferite forme de discriminare din partea instituţiilor statului şi care sunt îngrijorător de numeroase.

COLOCVIU STRATEGIC este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezumate ale temelor de cercetare ştiinţifică, conferinţelor, simpozioanelor, seminariilor, meselor rotunde, opinii şi puncte de vedere ale unor personalităţi de marcă din armată şi societate, din ţară şi străinătate, implicate în cercetarea ştiinţifică din domeniul securităţii.

Publicaţie realizată cu sprijinul Editurii şi Tipografiei Universităţii Naţionale de Apărare
Tehnoredactare computerizată: Marioara BĂJENARU
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1582-6511; B: 14109/799

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 410.52.20, Fax 410.03.64
e-mail: cssas@unap.ro
web: www.unap.ro